

**СТИВЪН КРЕЙН
ЧЕРНИТЕ КОННИЦИ.
СЪБРАНИ СТИХОТВОРЕНИЯ**

Превод от английски: Владимир Кромбърг, 2002–2006

chitanka.info

ЧЕРНИ КОННИЦИ ДОЙДОХА ОТ МОРЕТО (1895)

01. ЧЕРНИ КОННИЦИ ДОЙДОХА ОТ МОРЕТО...^[1]

Черни конници дойдоха от морето.^[2]

Дрѣнчаха щитове и копия,

блъскаха подкови и копита

Диви крясъци и веещи се гриви

се смесваха със вятъра.

Така започна нашествието на Греха.

02. ТРИ МАЛКИ ПТИЧЕТА В РЕДИЦА...

Три малки птичета в редица
дремели, седейки в редица на клонче.
Наблизо минал пътник
и птичките се сбутаха.
— Че пее смята — чуйте?!
Каза ли се те една на друга
и се заклатили от смях.
След туй, дълго гледали след него
със искрено съчувствие.
Те били така забавни,
тези три мънички птички.

03. В ПУСТИНЯТА...

В пустинята
видях човек, гол, озверял,
който клечеше на земята,
държеше сърцето си в ръце
и го ядеше.

Аз казах:

— Хубаво ли е приятелю?

— Горчиво е, горчиво! — отвърна той —

Но ми харесва,
защото е горчиво,
и защото то е моето сърце!

04. ДА, ХИЛЯДИ ЕЗИЦИ ИМА В МОЯТА УСТА...

Да, хиляди езици има в моята уста
и лъжи — деветстотин деветдесет и девет.
Но се надявам, че последният ще ми помогне
да създам мелодията, която искам.
Но той е мъртъв в моята уста.

05. ВЕДНЪЖ СЕ ПОЯВИ ЧОВЕКА...

Веднъж се появи човека

и каза:

— Подредете всички хора на Земята в редица!

И изведнъж

настъпи страшна врява между хората —

против подреждането във редица,

крещяща караница, международна,

в нетърпимите години.

И кръв разля се —

от тези, които не стояха в редици

и от тези, които копнееха за тях.

Накрая, Човекът, тръгна плачейки на смърт.

И оцелелите след кървавото време

избавиха се от наивността.

06. БОГ ОФОРМИ КОРАБЪТ НА СВЕТА... [3]

Бог оформи корабът на света внимателно.
С безкрайното търпение на всички майстори.
Направи той корпусът и платната
Държеше в ръцете си руля,
готов за поправка.
Изправен стоеше, гледайки своята работа гордо.
Но ето — в съдбовното време — по погрешка го викнаха.
И Бог се обърна да види.
Корабът — в удобния случай — се хлъзна със плясък,
меко, безшумно отплава.
Оттогава, лишен от рул, той се носи по морето,
блуждаещ в непредсказуем път,
извършил странна еволюция,
следейки — най-сериозно —
глупостта на ветровете.
И имаше много на небето,
които се смяха над това.

07. МИСТИЧНА СЯНКО, НАВЕДЕНА МЕН...

Мистична сянко, наведена мен,
коя си ти?
И от къде се появи?
Кажи ми, тържествува ли справедливостта
или истината е горчива като огъна разяждащ?
Кажи ми!
Не бой се, няма да се разтреперя!
Ще ми достигни мъжество!
И тъй, разказвай ми сега!

08. АЗ ПОГЛЕДНАХ ТУК...

Аз погледнах тук
и погледнах там:
никъде не виждам моята любима!
Но през цялото туй време
тя е в моето сърце.
Вярно, аз не съжалявам —
за избраната от мене,
ала тя не може се сравнява с тази,
живееща във моето сърце.

09. АЗ СТОЯХ НА ВЪЗВИШЕНИЕТО...

Аз стоях на възвишението,
и виждах, долу — хиляди демони:
бягачи, скачащи,
опиващи се от греха.
Един погледна нагоре, ухили се,
и ми каза:
— Приятелю! Братко!

10. КОГАТО ДИВИЯТ СВЯТ СПРЕ ДА СЕ ВЪРТИ... [4]

Когато дивият свят спре да се върти,
оставяйки след себе си само черен ужас,
безпросветна нощ,
ни Бог, ни хора, нито място, дето ще отида —
всичко това не би имало значение,
ако видя редом теб и твоите белоснежни крака.
И преди да изчезнем, ние ще минем дълъг път.

11. В САМОТНО МЯСТО...

В самотно място
аз срещнах мъдрец,
който спокойно седеше,
прелиствайки вестник
Той ме попита:
— Сър, какво е това?
Тогава почувствах своето превъзходство.
Да! Превъзходство над този мъдрец!
Веднага отвърнах:
— Стари, стари човече,
това е разумът на нашият век!
И старецът ме погледна със възхищение.

12. И ГРЕХОВЕТЕ НА БАЩИТЕ...

„И греховете на бащите падат на главите
на децата, дори до третото и четвъртото коляно,
на тези, които ме ненавиждат.“^[5]

Добре, аз ненавиждам Теб, неоправдан кумир;
Злобен идол, аз ненавиждам Теб!
Така че бий, отмъстителен Бог,
по главата на младенците,
които се раждат не по своя воля.
Това ще бъде доблестно деяние!

13. АКО ТАМ, ОТГОРЕ...

Ако там, отгоре,
някой наблюдава моят малък живот,
с моите мънички горести
и скромни победи —
той ще види глупак;
и не е хубаво за боговете,
да се гневят на глупаци.

14. ГЪРМЯХА АЛЕНИТЕ ГРЪМОВЕ НА ВОЙНАТА...

Гърмяха алените гърмове на войната.
Опустошената земя бе почерняла,
жените плачеха,
децата бягаха, учудени.
Дойде един, неразбиращ ставащото
и попита:
— Защо е всичко туй?
Милиони хора се заеха да обясняват.
Поде се многогласна глъч
Но отговор на въпроса нямаше.

15. РАЗКАЖИ МИ ЗА ГЕРОИЗМА НА ВОЙНА...

— Разкажи ми за героизма на война.

Тогава те заразказваха приказки:
„Там войниците удържаха позицията
и поеха трънливият път на славата!“

Ах, аз си мислех, че е имало по-храбри дела.

16. МИЛОСЪРДИЕ, ТИ СИ ЛЪЖА...

Милосърдие, ти си лъжа!
Играчка за жени.
Забавление за известни мъже.
В присъствието на Справедливостта
— виждам те! — стените на храма ти
са прозрачни.
И зад тях е видна твоята същност —
игра на сенки.

17. ИМАШЕ МНОГО ХОРА В ОБЪРКАНА ПРОЦЕСИЯ...

Имаше много хора в объркана процесия,
те не знаеха къде отиват
но нещо ги очакваше — успех или пропадане —
разделено на всички поравно.

Имаше един човек, търсец нов път,
той тръгна в непроходимите дебри
и накрая умря в самота.
Но казват, бил е храбър.

18. В РАЯ...

В Рая

няколко малки тревички

стояха пред Бога.

— Какво свършихте в живота? — попита той.

И всички, освен една, от малките тревички

с готовност заразказваха

достойнството на своите животи.

И само една тревичка,

стоеше по назад.

Засрамена.

Накрая Бог и каза:

— А ти какво направи през живота си?

— О, Господи — отвърна малката тревичка —

Аз нямам сили да си спомня.

И ако съм направила добро,

не зная за това.

Тогава Бог, в своето величие

възправи се от Своят трон и каза:

— О, най-достойна от тревите!

19. БОГЪТ В ГНЯВ...

Богът в гняв
убиваше човека,
нанасяйки му
оглушителни удари;
обхождаше целият свят.
Отвсякъде бягаха хора.
Човек, пищящ се бореше
и в лудостта си хапеше нозете божи.
Хората казаха:
— Ах, какъв порочен човек!
И добавиха:
— Ах, какъв страшен бог!

20. ВЕДНЪЖ ПРИ МЕН ДОЙДЕ УЧЕН ЧОВЕК...

Веднъж при мен дойде учен човек
и каза:

— Аз зная път. Да тръгваме!

Аз много се зарадвах.

И без да губим време се отправихме на път.

Скоро, много скоро, се озовахме там,

където моите очи не виждаха нищо

и аз не зная къде стъпвах,

и държах здраво за ръката приятеля си.

Но накрая той закрещя:

— Аз загивам!

21. ПРЕД МЕН НА СТОТИЦИ МИЛИ...

Пред мен на стотици мили
се простираше сняг, лед, горящи пясъци
Но аз съумях да погледна зад тях
— и откри се пред мен безкрайна красота
Забелязах и прелестта на тази,
която се разхожда сред сенките на дърветата.
Когато се взрях всичко друго изчезна
пред красотата на тези места
и пред Нейната красота.
Когато се взрях, устремил душата си
отново видях
простиращи се на стотици мили
сняг, лед, горящи пясъци

22. ВЕДНЪЖ ВИДЯХ КАК СЪРДИТИ ПЛАНИНИ... [6]

Веднъж видях как сърдити планини
строиха се в редици бойни
против съвсем мъничко човече.
Повярвайте, той беше колкото моят палец.
Аз се засмях и попитах съседа си:
— Нима ще победи?
— Естествено — отвърна ми той. —
Предците му са ги покорявали множество пъти.
Тогава разбрах, колко е важно
да имаш такива предци.
Поне за малко човече,
което се възправя срещу планини.

23. ГРАДОВЕ СРЕД ЗВЕЗДИТЕ...

Градове сред звездите,
тихи градини близо до Слънцето,
не ме мамете с далечната си красота,
не пръскайте лъчи в моето беззащитно сърце.
Откакто Тя е там,
в онова място на тъмнината,
аз нямам златни дни,
аз нямам сребърни нощи.
Докато не ме повика.
Откакто Тя е там,
в онова място на тъмата
аз тук стоя и чакам!

24. АЗ СРЕЩНАХ ЧОВЕК, ПРЕСЛЕДВАЩ ХОРИЗОНТА...

Аз срещнах човек, преследващ хоризонта
Той бягаше с него около света.
Обхвана ме вълнение
и се обърнах към него:
— Слушай, това е глупаво — казах —
ти никога няма...
— Лъжеш! — извика той!
И побягна отново.

25. ПОГЛЕДНИ, ЕТО ГРОБ НА ГРЕШНИК!^[7]

Погледни, ето гроб на грешник!
И до него стои строгият дух.

Печална девойка отишла до гроба
с букет от теменужки,
но духът сграбчил ръцете и.
— Никакви цветя за него, — казал духат.
Девойката заплакала:
— Ах! Аз го обичах.
Но духът, мрачен, непреклонен повторил:
— Никакви цветя за него!

Сега помисли —
ако духа е постъпил справедливо,
защо плакала девойката?

26. ОГРОМНА ПЛАНИНА СЕ ВЪЗДИГАШЕ ПРЕД МЕН...

Огромна планина се въздигаше пред мен.
Много дни аз пълзях по нейните склонове,
покрити с вечни снегове.
Когато достигнах върха и се огледах
се оказа, че съм се изкачил
само за да видя прекрасни градини,
които никога няма да достигна.

27. ЕДИН ЮНОША В БЛЕСТЯЩИ ДРЕХИ... [8]

Един юноша в блестящи дрехи
отправил се в неприветливите гори.
Там той срещнал убиец,
облечен в стари дрехи.
Убиецът се смръщил със кама
през гъсталака, надвесил се
след туй над юношата той.
— Сър — казал младия човек.
— Повярвайте ми! Винаги
мечтал съм аз смъртта
да срещна точно туй!
В средновековен стил.
Както в древните легенди.
Ах, как се радвам!

С усмивка той
гърдите си подложил
под кинжала.

И умрял доволен.

28. ИСТИНАТА — КАЗАЛ СТРАННИКА...

— Истината — казал странника
подобна е на канара, могъща крепост.
Аз често бил съм там —
на самия връх,
откъдето целят свят изглежда черен.

— Истината — казал друг странник —
прилича на въздуха, лек ветрец,
неуловима сянка и видение.
Дълго я гоних, но нито веднъж
не докоснах дори края
на нейното одеяние.

И повярвах на вторият странник,
защото за мен е въздуха, лек ветрец,
неуловима сянка и видение.
И нито веднъж
не докоснах дори края
на нейното одеяние.

29. ЕТО ЧЕ СЕ ВЪРНАХ ОТ ЗЕМЯТА НА ДАЛЕЧНИТЕ СЛЪНЦА...

Ето че се върнах от земята на далечните слънца.
И се оказах на място с влечуги пълзящи,
населено с чужди, гримасничещи хора.
Те пълзяха, те пълзяха, извиваха се,
опитвайки се да преминат невидима преграда.
Аз се отдръпнах с отвращение.
От гледката ми се повдигна.
А след това попитах:
— Господи, какво е туй?
Той ми отвърна бавно:
— Душа, това е този свят,
в който ти живя преди!

30. АКО ПРЕДПОЛАГАШ, ЧЕ СЪМ ДЛЪЖЕН ДА ИМАМ ХРАБРОСТ...

Ако предполагаш, че съм длъжен да имам храброст,
допусни, че червения меч на Добродетелта
прониза моето сърце,
проливайки върху тревата
моята грешна кръв.
Какво ще ми предложиш?
Дворец потънал в зеленина?
Богато кралство?

Какво? Надежда?
И с нея, естествено,
твоят червен меч на Добродетелта.

31. МНОГО РАБОТНИЦИ...

Много работници
дялаха каменна топка —
на върха на планина.
След това тружениците
се спуснаха в долината.
И започнаха да се любуват
на своето произведение.
— Това е грандиозно! — казваха те.
И харесаха своето творение.

Топката се плъзна
и се затъркаля надолу.
Тя мигновено настигна хората.
И смаза всички.
Някой, наистина, успяха да скочат встрани.

32. ДВА ИЛИ ТРИ АНГЕЛА...

Два или три ангела
прелетели ниско над земята.
Те видели разкошна църква.
Отвсякъде към нея
на малки тъмни ручей се стичали хора
и изчезвали вътре.
Ангелите не разбрали
защо хората се стичат на едно и също място
и остават там толкова дълго.
Толкова дълго.

33. ПО ВРЕМЕ НА СТРАНСТВО АЗ СРЕЩНАХ ЧОВЕК...

[9]

По време на странство аз срещнах човек.

Той ме погледна любезно и каза:

— Покажи ми над какво се трудиш.

И аз извадих от торбата си

една от моите стоки.

Той каза: — Това е грях!

Тогава друга аз извадих от торбата.

Той каза: — И това е грях!

И така до края все повтаряше:

— Това е грях!

Накрая закрепях:

— Но нищо друго нямам!

Той ме погледна благо

и произнесе:

— Бедна душа!

34. АЗ СТОЯХ КРАЙ ШОСЕТО...

Аз стоях край шосето
и се тълпяха около мен
странници, приличащи на търговци.
Всеки ми продаваше малки знаци
и казваше:
— Ето изображението на моят Бог.
Този Бог, който предпочитам.

Тогава аз креснах:
— Млъкнете! Вземете си вашите образи!
Оставете ми моят собствен Бог.
Аз не мога да купувам изображения
на чужди богове,
дори и вие искрено да вярвате във тях.

35. ЧОВЕК ВИДЯ НА НЕБЕТО ЗЛАТНА ТОПКА...

Човек видя на небето златна топка.
И запълзя към нея.
Накрая я достигна —
тя бе направена от глина.

Но ето какво е странното:
когато спусна се човека
отново на земята
и пак нагоре той погледна —
топката отново беше златна.
О, чудо! Беше златна топка!
Кълна се в небесата:
тя беше златна топка!

36. АЗ СРЕЩНАХ ПРОРОК...

Аз срещнах пророк.
Държеше в ръцете си той
Книгата на мъдростта.
— О, сър — обърнах се към него
— Позволете ми да почета!
— Дете... — започна той
— Сър! — прекъснах го
— не съм дете!
Аз зная много от това,
което ти държиш.
Да, много!

Той се усмихна,
след това разтвори
книгата пред моите очи.
И странно:
аз внезапно ослепях!

37. НА ХОРИЗОНТА СЕ СЪБРАХА ВЪРХОВЕТЕ...

На хоризонта се събраха върховете.
И аз ги погледнах —
в марш тръгнаха планините,
приближавайки, пееха:
— Виж! Ние идваме! Идваме ние!

38. ВЕДНЪЖ ОКЕАНЪТ МИ КАЗА...

Веднъж океана ми каза:

— Виж!

Там на брега ридае жена.

Аз постоянно я гледам.

Иди и кажи и:

нейният възлюбен

съм положил в моите зелени чертози,

на ложе от златен пясък,

между червени коралови колони;

две бели риби стоя като пазачи

до неговото ложе.

Кажи и това, добави,

че морския цар,

стар и безпомощен старец,

също плаче.

Нетърпеливата съдба

полага във ръцете му само мъртви тела,

които той държи като момченце,

притиснало играчки до гърдите си.

39. ЖИВИ СВЕТКАВИЦИ ПРОБЛЯСВАХА СРЕД ОБЛАЦИТЕ...

Живи светкавици проблясваха сред облаците.
Трецяха оловни гърмове.
Богомолеца въздигна ръце:
— Слушайте! Слушайте! Гласът на Бога!

— Не, сър, — каза му човек
— гласът на бога звучи в сърцата ни
като нежен шепот. Той е толкова тих,
че душата замира, заслушвайки се
и жадно лови мелодичните звуци —
далечни въздишки, подобни на вдишване.
В такива минути ние застиваме,
изцяло превръщайки се в слух.

40. И ТИ ОБИЧАШ ЛИ МЕ?...

— И ти обичаш ли ме?
— Обичам те.
— Тогава ти си просто страхливец!
— Да, но послушай, любима,
когато аз се стремя към теб,
хорските приказки, хиляди гъсталаци,
неустойчивостта на моето положение,
моят живот,
оплетен в незрими пътища,
подобни на воал —
всичко това ме спира.
Нито една неуверена крачка
не мога да направя.
Иначе възниква скандал.
Аз не мога да се реша.
— Когато обичаш,
за теб не съществува нито свят,
нито хорска мълва,
не съществува нищо,
освен самата любов
и мисълта за нея.
— Обичаш ли ме?
— Обичам те.
— Тогава ти си просто страхливец!
— Да, но послушай, любима —

41. ЛЮБОВТА БРОДЕШЕ САМОТНА ИЗ СВЕТА...

Любовта бродеше самотна из света.
Остри камъни раниха нейните нежни стъпала
и къпини раздраха прекрасното и тяло.
После се появи неин спътник,
но уви, той не успя с нищо де и помогне —
неговото име беше Сърцето на Болката.

42. АЗ ХОДЕХ ПО БЕЗКРАЙНА ПУСТИНЯ...

Аз ходех по безкрайна пустиня
и крещях:

— Ах, Господи, отведи ме оттук!

И се чу глас:

— Това не е пустиня!

Аз изкрещях:

— Но виж —

този пясък, тази жега, този гол хоризонт.

Гласът каза:

— Това не е пустиня!

43. ДО МЕН ДОЛЕТЯ ГЛАСЪТ НА ВЯТЪРА...

До мен долетя гласът на вятъра:

— Сбогом, сбогом, сбогом!

Тих глас повтаряше в тъмнината:

— Сбогом, сбогом, сбогом!

Прострях отпред ръцете си:

— Не, не!

До мен долетя гласът на вятъра:

— Сбогом, сбогом, сбогом!

Тих глас повтаряше в тъмнината:

— Сбогом, сбогом, сбогом!

44. АЗ СЪЩЕСТВУВАХ ВЪВ МРАКА...

Аз съществувах в мрака.
Бях неспособен да чуя думите си
и да разбера стремежите на сърцето си
Внезапно блесна ярка светлина.
— Върнете ме отново в мрака!

45. ТРАДИЦИИ, ВИЕ СТЕ ЗА КЪРМАЧЕТА... [10]

Традиции, вие сте за кърмачета,
вие сте живо мляко за бебета,
но не и храна за възрастни.
Затова...
Но, уви, ние всички сме бебета.

46. МНОЖЕСТВО ЧЕРВЕНИ ДЯВОЛИ...

Множество червени дяволи
бягаха в моето сърце.
Те бяха толкова мънички,
че аз ги разгонвах с перото си.
И много се мъчеха в мастилницата.
Но е странно
да пиша за тази червена мърсотия,
оцветена от кръвта на сърцето ми.

47. МИСЛИ КАТО МЕН! — КАЗА ЕДИН ЧОВЕК...

— Мисли като мен! — каза един човек,
Иначе ти си долен мерзавец,
отвратителна жаба.

Аз поразмислих и казах:
— Искам тогава да бъда
отвратителна жаба.

48. ЖИВЯЛ НЯКОГА ЕДИН ЧОВЕК...

Живял някога един човек.
Ах, какъв мъдрец!
От всички напитки
той предпочитал
най-горчивата.
И всички докосвания
той превръщал в ужилвания.
В края на краищата
той закрещял:
— Няма нищо, —
нито живот,
нито радост,
нито болка —
няма нищо освен
моето мнение.
И нека то да бъде проклето!

49. АЗ СТОЯХ В ОБЯТИЯТА НА ЧЕРНИЯ СВЯТ...

Аз стоях в обятията на черния свят,
мислейки накъде се отправят чувствата ми
и видях поток от хора —
проливен, нескончаем —
възбудени, с очи горящи,
гонени от нетърпение.

Попитах ги:

— Къде отивате? Какво видяхте?

И хиляди гласове ми отговориха.

И хиляди пръсти ми посочиха:

— Виж! Виж! Ето го!

Аз не разбрах, за какво ми говорят.
но небосвода се озари от сияние,
невиждано, божествено,
оцветяващо свода на небесната шатра
с изумителни краски.

То се появи

и изчезна.

Аз стоях в нерешителност.

И отново от тълпата до мене достигнаха
развълнувани гласове:

— Виж! Виж! Ето го!

Аз отново погледнах —
и, отхвърляйки колебанието,
последвах хората;
С ярост разбутвах тълпата
с помощта на лакти.
Пътищата набиха нозете ми,
в горите нараних тялото си.
Когато накрая отново

погледнах небето,
то вече не се озаряваше от сияние,
невиждано, божествено.
Мрачен бе свода на небесната шатра.
Но моите очи жадуваха за светлина.
Тогава закрепях в отчаяние:
— Аз нищо не виждам! О, къде отивам?
Хората в тълпата отново ми показаха:
— Виж! Виж! Ето го!

И в слепотата на моята душа
те запищяха:
— Глупак! Глупак! Глупак!

И запищяха над
слепотата на моята душа:
— Глупак! Глупак! Глупак!

50. ТИ МИ КАЗВАШ, ЧЕ СИ ПРАВЕДНИК...

Ти ми казваш, че си праведник.
Зная, че не съм видял,
как съгрешаваш.
Ала други са видели,
приятелю мой.

51. ЧОВЕК СТОЯЛ ПРЕД СТРАНЕН БОГ...

Човек стоял пред странен бог —
бог на много хора, мъдри и печални.
Божеството прогърмяло,
яростно и пухтящо:
— На колене, смъртен! Превърни се в прах.
Влечуго, длъжно си да изразиш
почит пред възвишената ми особа!

И човекът избягал.

След това той отишъл пред друг бог —
богът на неговите собствени мисли
И се овлажнили божите очи,
заблестели с доброта и разбиране.
Богът казал: „Мое бедно дете!“

52. ЗАЩО СТРЕМИШ СЕ КЪМ ВЕЛИЧИЕ, ГЛУПЕЦО?!

— Защо стремиш се към величие, глупецо?!
Откърши клонче и увенчай главата си.
Това е всичко, което ти трябва.

— Господи, около мен са истински варвари,
които вирят носовете си към звездите,
както към цветя.
И твоят роб изгуби се сред тях.
Аз трябва да бъда равен на тях.

— Глупако, откърши клонче и увенчай главата си.

53. ВИЛНЕЕЩ БОГ...

I.

Вилнеещ Бог,
оглушил небесата
със своите гръмогласни хвалби,
аз не се страхувам от теб!
Макар че, от небесните висоти
ти целиш с копието си моето сърце,
аз не се страхувам от теб!
Дори ако твоят удар
Е подобен на мълниите,
изгарящи дърветата,
аз не се страхувам от теб!

II.

Ако ти можеш да видиш в сърцето ми,
че не се страхувам от теб,
би разбрал, защо не се страхувам,
и защо това е правилно.
Така че, не ме заплашвай
с окървавеното си копие,
иначе височайшите ти уши
ще чуят проклятие.

III.

Но има все пак някой,
пред който треперя от страх,
Аз се страхувам да видя
печал на нейното лице.
Може би, приятелю,
това не е твоят бог.
Ако не е така — плюй на него.

Ти не ще извършиш светотатство.
Но аз —
ах, по-скоро бих умрял —
отколкото да видя сълзи
в очите на своята душа.

54. ТИ ИЗВЪРШИ ГЛУПАВА ПОСТЪПКА...

— Ти извърши глупава постъпка

— каза ангелът. —

Ти трябваше да живееш като цвете,

да бъдеш добър като пале

и кротък като агънце.

— Не си прав! — отвърнал човека,

неизпитващ страх пред небесния дух, —

Това е глупава постъпка само за ангел,

на който нищо му не пречи

да живее като цвете,

да бъде добър като пале

и кротък като агънце.

55. ЕДИН ЧОВЕК ВЪРВЯЛ ПО РАЗКАЛЯНА ПЪТЕКА...

Един човек вървял по разкаляна пътека
без да си дава почивка.

Веднъж видял дебело, глупаво магаре,
хилещо се върху зелена поляна.

Човекът викнал разгневен:

— Недей да ми се присмиваш, глупако!

Аз те познавам —

по цели дни ти си тъпчеш търбуха
и това е достатъчно за теб.

Тази трева и млади фиданки:

колкото и да излапаш, все ти е малко.

Но магарето само се хилело,

стойки върху зелената поляна.

56. ЕДИН ЧОВЕК СЕ СТРАХУВАЛ...

Един човек се страхувал
да не срещне убиец.
Друг — да намери убит.
Първият бил по-умен.

57. И С ПОГЛЕДИ, И С ЖЕСТОВЕ...

И с погледи, и с жестове
показваш ти, че си светец.
Но казах аз:
— Лъжец си ти!
Видях как смъкваше
от своите плещи
на греховете тежестта
на мъничко дете в ръцете.
Лъжец!

58. МЪДРЕЦ ПРЕПОДАВАШЕ ЗА БЛЕСТЯЩОТО...

Мъдрец преподаваше за блестящото.
Той постави пред себе си два идола:
— Представете си, че това е дявола,
а това — съм аз...
След което се обърна,
а един лукав ученик
сменил местата им.
Мъдрецът продължил:
— Представете си, че това е дявола,
а това — съм аз...
Учениците едва сдържали смеха си,
злорадствайки на своята игра.
Но мъдреца все пак си остава мъдрец.

59. БЛУЖДАЕЙКИ ПО НЕБЕТО...

Блуждаейки по небето,
човек в странна черна носия
се сблъскал със сияеща фигура.
Затаявайки дъх, дошъл той по-близо
и се извил в религиозен поклон.
— Господ Мой — казал човека.
Но духът не го познавал.

60. ПО ПЪТЯ НА МОЯТ ЖИВОТ...

По пътя на моят живот
често съм срещал прелестни създания,
облечени в бяло, излъчващи сияния.
Накрая попитах едно от тях:
— Коя си ти?
Но тя, както и другите до нея,
не откри забуленото си лице,
а загрижено проговори:
— Аз съм Доброто Дело, повярвай ми.
Ти често си ме виждал.
— Да, със забулено лице, — отвърнах аз.
И с бързи, уверени движения,
отблъсквайки ръката и
аз смъкнах булото.
И се откри пред мене Суета.
Засрамена тя продължи нататък.
Помислих малко и си казах:
— Глупак такъв!

61. МЪЖЪТ И ЖЕНАТА ЖИВЕЕХА В ГРЯХ...

и.

Мъжът и жената живееха в грях.
Разплатата за това
мъжът предостави на жената.
И продължи по пътя с весело сърце.

ii.

Мъжът и жената живееха в грях.
Но този мъж не оставил жената,
когато над главата и, както и над неговата,
се изсипал гневът.
И всички хора му се присмели: „Ето глупака!“
Той бил смел човек.

iii.

Той бил смел човек.
Искаш ли да поговориш с него, приятелю?
Да, ти си прав — той умрял
и това е вече невъзможно.
Скърби за това, че е умрял
и ти си пропуснал възможността,
защото сигурно щеше да постъпиш като страхливец.

62. ЖИВЯЛ НЯКОГА ЧОВЕК...

Живял някога човек;
животът му бил като факел в нощта
Дори в материята на времето,
където пурпурното става оранжево
и оранжевото пурпурно,
неговият живот пламтял.
С огнено-червен, неизтриваем пламък.
Но умирайки той осъзнал,
че не е живял.

63. ТАМ ИМАЛО ВЕЛИК ХРАМ...

Там имало велик храм.
Под звуците на тържествени песнопения
белоснежна процесия
се придвижвала към олтара.
Най-главният на всички хора
бил изправен и държал се гордо.
Но някой видял как той се наежил от страх
сякаш наблизо имало опасност.
И той гледал уплашено в пространството
от което се спускали
застрашителни лица от миналото.

64. ПРИЯТЕЛЮ, ТВОЯТА БЯЛА БРАДА...

Приятелю, твоята бяла брада се влачи по земята.
Защо ти стоиш в очакване?
За какво мечтаеш ти
на склона на своите дни?
На какво се надяваш?
Виждат ли старите ти очи
победния марш на Справедливостта?
Не чакай, приятелю!
Тръгвай на път, сребробради,
и ще видиш със старите си очи
друг, по-добър свят.

65. НЯКОГА ЗНАЕХ ПРЕКРАСНА ПЕСЕН... [11]

Някога знаех прекрасна песен.
— Това е истина, повярвай ми —
нея я пееха птиците,
които държах в кошница.
Когато веднъж отворих вратата:
Боже! Те отлетяха навън!
Аз викнах: — Върнете се,
мили мои мънички мисли!
Но чух само смях.
Те се въздигаха нагоре,
докато заприличаха на песъчинки
хвърлени между мен и небесата.

66. АКО СВАЛЯ ТАЗИ ДРИПАВА ДРЕХА...

Ако сваля тази дрипава дреха
и свободно се отправя
към небесните простори;
ако там не намеря нищо,
освен необозрима синева,
безмълвна, недушевена —
какво тогава?

67. БОГ ЛЕЖАЛ МЪРТЪВ НА НЕБЕТО...

Бог лежал мъртъв на Небето.
Ангелите пеели прощална песен.
Стенещи пурпурни ветрища се носели.
От крилата им се стичала кръв
и капела на земята.
Тя, почерняла, издавала стонове.
И ето из дълбоката пещера,
където бил се скрил греха
изпълзели зловни чудовища,
синкави от желание.
Те се разбягали по Земята,
ядейки който срещнат.
Всичко това било ужасно.
Но най-страшното било да видиш
как жена прикривала с ръце
главата на спящ мъж,
опитвайки се да го спаси
от пастта на адските чудовища.

68. ЕДНА ДУША СЕ МЪЧЕЛА...

Една душа се мъчела
в нощният мрак.
И както се мъчела, завикала:
— Господи! Господи!
Прелетяла тя над
черната Долина на Смъртта,
викайки през цялото време:
— Господи! Господи!
Ехото,
от пукнатините и пещерите
и се подигравало:
„Господи! Господи! Господи!“
Ето че се изпарила
към небесните висини,
викайки през цялото време:
— Господи! Господи!
Накрая, обезумяла от такова пренебрежение
тя възкликнала:
— Ах, навярно няма Бог!
В същия момент
бърза ръка
метнала мълния от небесата
и я изпепелила.

[1] Стихотворенията от 01 до 68 за първи път били публикувани в авторския сборник на Крейн — *The Black Riders and Other Lines* by Stephen Crane. Boston, 1895. ↑

[2] В „Американска антология 1783-1893“ (1900) на Едмънд Кларънс Стедмън стихотворението носи названието „Черните конници“ („The Black Riders“). През септември 1894 год. Крейн потвърдил решението си да нарече така всичките си стихове, подготвяни по онова време за печат. Първият ред от стихотворението в

първоначалният вариант изглеждал така: „Black Riders Rode Forth“ — „Черни конници яздеха напред“. Прието е да се счита, че това стихотворението е парафраза на библейският текст за четиримата конници на Апокалипсиса, но Томас Бийр (Thomas Beer) в книгата си „Stephen Crane: A Study in American Letters“ (New York, 1928) разказва за това, че в детството си Стивън Крейн имал сън, в който видял „черни конници на черни коне, идващи към него от приборя.“ ↑

[3] Това е версията на Крейн за сътворението на света. Доста иронична. ↑

[4] Томас Бийр представя писмо на Крейн до Хелен Трент (най-вероятно от 20 септември 1891 год.), в което може да се проследи аналогия със стихотворението: „Такива красиви ръце, като вашите няма никой. Вие трябва да ходите винаги с палто без ръкави. Ако можех винаги да виждам вашите ръце! Нека тогава се лиша от последната надежда, нека изчезне целият свят — какво от това?...“ ↑

[5] Епиграф е парафраза на библейски текст (Изход): „...аз съм Господ, Бог твой, Бог ревнител, наказващ децата за вината на бащите до трети и четвърти род“. ↑

[6] В „Американска антология“ стихотворението носи името „Ancestry“ — „Предци“ или „Произход“ ↑

[7] В „Американска антология“ носи названието „Why?“ — „Защо?“ ↑

[8] В „Американска антология“ названието на стихотворението е „Удовлетворен“ („Content“). ↑

[9] Най-вероятно поради недоглеждане това стихотворение било публикувано и в двата сборника на Крейн, излезли докато бил жив. ↑

[10] Стихотворението е иронична перифраза на популярна в Англия и Америка книга с нравопочучения „Новоанглийски буквар, или Мляко за кърмачета, извлечено от свещените завети“. Книгата била съставена през 80-те години на XVII век и преиздавана многократно. ↑

[11] В „Американска антология“ стихотворението носи названието „Отлетелите“ („Scaped“) ↑

**СТИХОТВОРЕНИЯ ОТ ДРУГИ СБОРНИЦИ
ИЗ ЦИКЪЛА „ЛЕГЕНДИ“**

69. ЛЕГЕНДИ I ^[1]

Човек построил огромна тръба,
за да тръби в нея вятъра.
Вятърът я захвърлил надалече.
Човекът казал, че за всичко
виновна е тръбата.

70. ЛЕГЕНДИ II

Когато самоубиецът попаднал на небето,
там го попитали:

— Защо се самоуби?

— Защото никой не ми се възхищаваше! —
отвърнал той.

71. ЛЕГЕНДИ III

Човекът казал:

— Ти си дърво!

Дървото отвърнало също презрително:

— Ти си човек! Твоето превъзходство над мен е само в това, че имаш повече възможности.

72. ЛЕГЕНДИ IV

Войнът стоял на хълма и предизвиквал на бой звездите.
Малка сврака, случайно преминаваща, харесала
перото на шапката му — и го отскубнала.

73. ЛЕГЕНДИ V

Вятърът нежно веещ в цветята,
година след година
пеел, и пеел, и пеел...
Цветята се удивили на своето щастие.
— О, ветер, — попитали те, —
защо пееш, когато се трудиш,
а ние, розови болни съдби, не пеем
и година след година
лежим, и лежим, и лежим?

74. КОГАТО ХОРАТА ДОСТИГНАТ ВЪРХА НА ХЪЛМА...

[2]

Когато хората достигнат върха на хълма,
Бог ще се надвеси над тях,
ще върже езиците, ще развърже ръцете.
Бледи сенките на загинали приятели ще се появят.
Луната няма да успее да се състари,
преди да се въздигнат батальони
— Сини батальони^[3] —
Луната няма да успее да се състари,
преди децата променени,
да паднат пред новите батальони
— Сините батальони —

Пороци и добродетели ще тъпчат земята.
Праведници и крадци ще гинат заедно.
Меч ще се спуска по повелята на слепци,
направлявани от Бога, послушни на
всяка негова дума,
клатейки се като кандило,
в главата на новите батальони
— Сини батальони —
Марш на оръжията на диви инстинкти,
хора, родени зли, хора, родени добри,
хора от новите батальони
— Сините батальони —

Дрънченето на мечове е Неговата мъдрост.
Ранените се гърчат като Твоят разпнат Син.
Бягат на лудите коне е едната страна на медала.
— другата — е ръката на майката върху челото на сина.
Стремително атакуващите в сумрака,

мъжете от новите батальони
— Сини батальони —
Бог ги вижда всички. Бог ги води отдалече.
Води ги отдалече, води ги отдалече
тези нови батальони
— Сините батальони —

75. БУЧАЩИ, ТЪТНЕЩИ... [4]

Бучащи, тътнещи,
гърмящи, въртящи се Колела!
Замаяни Колела!
Колела!

[1] Според някои изследователи стихотворенията от 69 до 73 са били предназначени за публикуване в книгата „Черните конници“, но няма убедителни доказателства за това. Този цикъл за първи път бил печатан в сп. „Bookman“ през май 1896 год. ↑

[2] За първи път стихотворението било отпечатано в сп. „Philistine“ през юни 1898 год. През същата година то било публикувано, под названието „Сините батальони“ („The Blue Battalions“) в сборника „Песни за испанско-американските войни. Събрани стихове, публикувани в периодиката по време на войните с Испания“, съставен от Сидни А. Уизърби (Детройт, 1898). След смъртта на Крейн, заради тематиката стихотворението било многократно включвано в книгата „Войната е добра“. ↑

[3] Названието „Сини батальони“ идва от синя цвят на мундирите на армията на Севера по време на американската гражданска война 1861–1865 год. ↑

[4] За първи път стихотворението било отпечатано на обложката на сп. „Philistine“ през декември 1898 год. ↑

**СТИХОТВОРЕНИЯ ИЗ СБОРНИКА
„ВОЙНАТА Е ДОБРА“ (1899)**

76. НЕ ПЛАЧИ, ДЕВОЙКО, ВОЙНАТА Е ДОБРА...^[1]

Не плачи, девойко, войната е добра.
Ако твоят любовник
неистово протегне ръце към небето,
а неговият кон изплашен продължи своят бяг в самота —
не плачи.
Войната е добра!

Гръмки, трещящи полкови барабани!
Нищожни души, жадуващи за боя!
Тези хора са родени за обучение и смърт!
Необясним ореол на слава ги окръжава.
Великият Бог на Войната и неговото Кралство —
полетата, където лежат хиляди трупове.

Не плачи, девойко, войната е добра.
Ако твоя баща падне на жълтия пясък в окопа,
раздере мундира на гърдите си, преглътне и умре —
не плачи.
Войната е добра!

Яркото пламтящо полково знаме,
орел със златисто-червен гребен!
Тези хора са родени за обучение и смърт!
Втълпете им: убийството е добродетел!
Кажете им за сладострастието на кръвопролитията,
за полетата, където лежат хиляди трупове.

Майко, чието сърце, е увиснало като смирено копче,
надвесено над ярко блестящата плащаница на твоя син —
не плачи.
Войната е добра!

77. КАКВО КАЗА ОКЕАНЪТ НА МАЛКАТА РАКОВИНА?

[2]

— Какво каза океанът на малката раковина?

Какво каза океана?

Дълго той не отговарял на нашият брат,
пазил съобщението за корабите,
неудобните кораби, глупавите кораби.

— Океанът ви молеше за тъгата ви, о, борове,
тихо пееше под лунна светлина.

В неговите разкази се разказваха
легенди за земята на обречените,
страни, където безспирно
пада дъжд от женски сълзи.

И хора в сиви одежди —
хора в сиви одежди —
викат от неизвестна болка.

— Какво каза океанът на малката раковина?

Какво каза океана?

Дълго той не отговарял на нашият брат,
пазил съобщението за корабите,
неудобните кораби, глупавите кораби.

— Океанът ви молеше да учите, о, борове,
тихо пееше под лунна светлина.

Учеше златната заповед на търпението,
плачеше за топлотата на добри ръце,
плачеше за братството на сърцата.

Океанът ви молеше да учите, о, борове.

— А къде е наградата, малка раковино?

Какво каза океана?

Дълго той не отговарял на нашият брат,
пазил съобщението за корабите,
неудобните кораби, глупавите кораби.

— Нито дума не каза океана, о, борове,
нито дума не каза океана.

Дълго той няма да отговори на вашият брат,
ще пази своите вести за корабите,
за неудобните кораби, глупавите кораби.

78. ЗА ДЕВОЙКАТА МОРЕТО... [3]

За девойката морето
било синя ливада,
на която живеят малки пенести хора.
Пеейки.

За моряка, след корабкрушение,
морето било мъртва сива стена.
Необозрима, свършена пустиня,
в която въпреки тези съдбоносни минути,
ясно се четели знаците
на жестоката ненавист на Природата.

79. МАЛКО МАСТИЛО ИЛИ ПОВЕЧЕ...

Малко мастило или повече —
толкова ли е важно това?
Дори небето и безкрайните морета,
равнините и хълмовете, отделно
чуват врявата на всички тези книги.
Но това е само мастило —
малко повече или по-малко.

Какво?
Искаш да опиша Бога с тези драскулки?
Ще утоли ли моята духовна жажда
това чинно шествие от стихари?
Или фанфари от светлина?
Или дори премерената проповед
навързваща на нишка истината и лъжата?
Нима това е Бог?
Къде тогава е Ада?
Покажете ми по-добре отровна гъба,
възпаление от заразена кръв.
Това изглежда по-хубаво.

Къде е Бог?

80. СЛУЧВАЛО ЛИ ТИ СЕ Е ДА СЪТВОРИШ ПРАВЕДНИК?

— Случвало ли Ти се е да сътвориш праведник?

— О, аз създадох трима — отвърнал Бог,

Но двама от тях умряха

и третият...

Слушай! Слушай!

И ще чуеш как той оплаква своята участ.

81. ИСКАМ ДА ОБЯСНЯ СРЕБРИСТАТА СЛЕДА СЛЕД КОРАБ В НОЩТА... [4]

Искам да обясня сребрилата следа след кораб в нощта,
извивката на всяка печално угасваща вълна,
замиращият шум на водата под стоманения кил,
отривистите викове на хората,
сянката, падаща в сивата нощ,
И падащите мънички звезди!

След туй пустотата, далечните простори на водата
и мекият плясък на черните вълни,
за дълго време, в самота!

Помни, о ти, кораб на любовта,
ти ще напуснеш далечните простори на водата
и мекият плясък на черните вълни,
за дълго време, в самота!

82. АЗ СЛУШАХ ПЕСЕНТА НА БРЕЗИТЕ НА ЗАЛЕЗ... [5]

— Аз слушах песента на брезите на залез,
бяла мелодия, звучаща в тишината.
Аз видях как се скараха помежду си боровете.
В сумрака.
Донесоха ми малка тревичка,
довлече я този, който се казва вятър.
Всичко това ме караше да се чувствам жив
— каза безумеца.

— Притежавам само очи и уши.
А, ти —
ти си слагаш розови очила,
преди да погледнеш розите.

83. БЪРЗО ЯЗДИЛ РИЦАРЯ... [6]

Бързо яздил рицаря,
пришпорвал, горещо, вонящи кон,
нетърпеливо размахвал меча си.
— За спасението на моята лейди!

Бързо яздил рицаря
и скачал от седлото към боя.
Хора от стомана блещукали и проблясвали,
подобно на бунт със сребристи отблясъци
и златото на славното рицарско знаме
заблестяло над крепостните стени.

Конят,
измъчен, задъхващ се, с изтичаща кръв
бил забравен под крепостната стена.
Конят умрял под стената.

84. ВСЕ ПО НАТАТЪК ХОДЕЛ ИСКРЕНИЯ ЧОВЕК...

Все по нататък ходел искрения човек,
свободно беседвайки с вятъра,
когато видял в далечината
непонятна страна.

Все по нататък ходел искрения човек,
свободно беседвайки със звездите;
жълтата им светлина се запечатила
във зениците му.

— Мили мой, глупако! — казал учения наблюдател —
Твоите постъпки са безумни.

— Твоята прямота е оскърбителна! —
изкрещял откровения човек
И когато неговата палка
отскочила от главата на учения наблюдател
се превърнала в две палки.

85. ТИ МИ КАЗВАШ, ЧЕ ВИЖДАШ БОГ?...^[7]

Ти ми казваш, че виждаш Бог?
Аз ти казвам, че виждам отворена книга,
горяща свещ и едно магаре.

86. В ПУСТИНЯТА^[8]

В пустинята.

Тишината от дълбоките лунни долини.

Огнените лъчи падащи косо върху широките дрехи
на закачулени хора, клечащи и неми.

Напред жена

движеща се към пищящия неприлично вятър
и далечния тътен на барабани.

Бавно извиваща се твар в ужасяващ цвят,
сънно ласкаещ нейното тяло
или, движеща се по нейната воля,
безшумно лазеща по пясъка.

Змиите шушнат тихо;

шушнеци, шушнеци змии.

Сънни и люлеещи се, и опулени
но шушнеци, тихо шушнеци.

Вятърът тече от самотните простори
на Арабия, тържествено в нощта,
и див огън хвърля кървави отблясъци
върху широките одежди на закачулените хора,
клчащи и неми

Живи ленти — бронзови, смарагдови, жълти
обикалящи около шията и ръцете ѝ.

Върху пясъка змиите лаят внимателно,
бавно, застрашително или послушно.

Веселящи се в такт с барабаните,
шушнеци, шушнеци змии.

Сънни и люлеещи се, и опулени
но шушнеци, тихо шушнеци.

Достойнството на прокълнатите;

блаженството на робството, отчаянието, смъртта
— всичко това е в танца на шушнеците змии.

87. ВЕСТНИКЪТ — ТОВА Е СБОРНИК ОТ ПОЛУПРАВДИ...

Вестникът — това е сборник от полуправди,
които на всеки ъгъл викат момчетата,
разстилат несериозни разсъждения
за милиони снизходителни и насмешливи хора,
чиито семейства в това време, седят до камината
слушайки душераздирателни разкази
за нечия самотна агония.

Вестникът — това е съд,
който вярно и невярно се върши над всеки —
тъпостта на честните хора.

Вестникът — това е тържище,
на което мъдростта продава свободата си,
а тиквените глави се увенчават с корона.

Вестникът — това е игра,
в която грешните ходове носят победа,
а майсторството води до гибел.

Вестникът — това е символ;
безполезна хроника на живота,
сборник с кресливи истории,
концентрирани всевечни глупости,
които преживяват не възпрепятствано векове,
блуждаещи по беззащитният свят.

88. ПЪТНИКЪТ... [9]

Пътникът,
стъпил на пътеката на Истината,
и застанал в изумление:
тя била гъсто обрасла с трева.
— Хм! — казал той, —
Явно тук отдавна
никой не е ходил.
След това разбрал, че всяка тревичка
е остър нож.
— М-да! — измърморил тогава —
Ще ида на друга пътека.

89. КОСИ СЛЪНЧЕВИ ЛЪЧИ ВЪРХУ КАФЯВИ СТЕНИ...

[10]

Коси слънчеви лъчи върху кафяви стени.
Забравената чистота на чистото синьо.
Обръщения към Бога с гръмогласни химни.
Песни на ярост и песни на плач,
грохот на колела, удари на копита, звън на камбани.
Приветствия, прощавания,
любовни повици, предсмъртни стонове.
Викове на радост, безумие, страх, отчаяние,
тъмен зверски рев.
Песнопенията на цветята.
Писъците на отрязано дърво.
Безсмисленото бръцолевене на кокошки и мъдри мъже —
всичко това е разногласния хор, възнасящ се към звездите:
„О, Боже, спаси ни!“

90. ВЕДНЪЖ, ЧОВЕКЪТ, СЕ ПОКАТЕРИЛ...^[11]

Веднъж, човекът, се покатерил
на покрива на къщата си,
и се обърнал към небето.
С гръмовен глас го пронизала небесната сфера.
Боен вик го възнесъл към самото слънце.
И ето на облаците се появили черни точки,
а след време и Бог —
цялото небе се напълнило с войска.

91. ЖИВЯЛ НЯКОГА ЧОВЕК С ДЪРВЕНО ГЪРЛО...

Живял някога човек с дървено гърло,
който опитал да пее,
но честно казано резултатът
бил плачевен.

Но се намерил един,
който заслушал хлопането
на дървеното гърло
и разбрал какво
се опитва да каже певеца.
Певецът бил от това
изключително доволен.

92. ПРЕУСПЕЛИЯТ ЧОВЕК, ИЗДИГНАЛ СЕ САМ...

Преуспелият човек, издигнал се сам,
тръгнал по водите на летата.
Покрит с мокрите петна на грешките,
кървавите грешки,
Усмиващ се от победите над слабите,
стои той сега на брега от монети,
Подобно на статуя на Благодарността.
Ето, с костите на глупаците
той купува копринени знамена,
на което ще видите неговия тържествуващ лик;
С кожа на скалпирани мъдри мъже,
купува ежедневните поклони на всички.
От жива плът с костен мозък
е изтъкано покривало,
покривало, под което той вижда безметежни сънища.
В невинно невежеството, в невежа вина,
той поверява своите тайни на тълпата:
— Така аз се защитавам: така добих своето.
Самодоволен, усмиващ се,
тежко стои той върху мъртвите,
изправен на колона от черепи
той разправя, как е сгазил бебета —
самодоволен, дебел, мазен,
произнася своята реч в невинно невежеството.
Самата невинност!

93. ПРЕЗ НОЩТА... [12]

През нощта

сиви, оловни облаци загръщаха долините
и планините, се опитваха да видят Бог, самотни.

— О, Създателю, преместващ вятъра с движение на пръст,
ние сме смирени, празни, безполезни планини.

Позволи ни бързо да пребродим земята,
за да се поклоним към Твоите нозе.

На утринта

звучите на хорския труд се разнесоха
по сините мили на небесата

и малките черни градове бяха ясно различими.

— О, Създателю, знаещ предназначението на дъждовните капки,
ние сме смирени, празни, безполезни планини.

Дай ни глас, молим те, Господарю,

за да се можем да пеем за Твоето съвършенство към Слънцето.

Привечер

далечните долини били опръскани с дребни огънове.

— О Създателю,

Ти, който знаеш цената на кралете и птиците,

Ти, който сътвори, нас смирените, празни, безполезни планини.

Ти, който имаш нужда от вечно търпения,

ние се прекланяме пред твоята мъдрост, Господи,

ние, смирените, празни, безполезни планини.

През нощта

сиви, оловни облаци загръщаха долините

и планините, се опитваха да видят Бог, самотни.

94. ДЕМОНЪТ НА СМЪРТТА БЪРБОРИ... [13]

Демонът на смъртта бърбори
от върховете на дърветата.

Кръв, кръв и изскубана с корените трева —
така започна агонията,
агонията на самотния ловец.
Сиво-зелената гора е безчувствена
в предсмъртните му конвулсии.

Лодка с блестящи по водата весла,
девойка с нежни, пълни с тревога очи
и нейният зов:
— Джон!

Ела, появи се, ловецо!
Нима не чуваш?

Демонът на смъртта бърбори
от върховете на дърветата.

95. УДАРЪТ НА ДОЛАРА ВЪРХУ СЪРЦЕТО... [14]

Ударът на долара върху сърцето —
този весел топъл червен огън,
със спокойни кадифени сенки,
меко движещи се върху вратата.

Ударът на милиони долари —
това е крах за неудачници,
зеещата емблема на Персия,
нагло въставане против
символите на доблестта и честта.
Виковете на старата красавица,
блудстваща с дребни търговци
за вино и кръчмарски разговори.
Глупави богати селяни, тупаци килим от хора,
мъртви хора, мечтаещи благоухание и светлина,
в тъканта на своя живот.
Половината от тези,
които са играли играта честно,
лежат под нозете на тъмни личности,
с души на роби,
които постоянно говорят за дрънкулки,
забравяйки за мястото, за хората,
за делата, за родината,
дъвчеци и мляскащи за шапки.
Цвърчащи като плъхове за шапки.
За шапки!

96. ЧОВЕКЪТ КАЗАЛ НА ВСЕЛЕНАТА...

Човекът казал на Вселената:

— Виж! Аз съществувам!

— Все едно — казала Вселената, —
този факт не поражда у мен
никакво чувство на задължение!

97. КОГАТО ПРОРОКА, САМОДОВОЛЕН ДЕБЕЛ ЧОВЕК...

Когато пророка, самодоволен дебел човек,
достигнал върха на планината
той изкрещял:

— Да бъде проклет целият ми опит!
Мислех си, добрите страни са светли
а лошите земи са черни.
Но всички те са сиви.

98. ИМАЛО ЕДНА СТРАНИ, КЪДЕТО... [15]

Имало една страна, където не растели теменужки.

Някакъв пътешественик попитал:

— Защо?

Хората му отговорили така:

— Веднъж теменужките, растящи по тези места, казали:

„До тогава, до когато една жена по своя воля не отдаде на друга своят любовник, ние ще се сражаваме в кръвопролитна война!“

Скръбно хората добавили:

— Сега тук няма теменужки.

99. ПО ВРЕМЕ НА СТРАНСТВО АЗ СРЕЦНАХ ЧОВЕК...

По време на странство аз срещнах човек.

Той ме погледна любезно и каза:

— Покажи ми над какво се трудиш.

И аз извадих от торбата една от моите стоки.

Той каза:

— Това е грях!

Тогава друга аз извадих от торбата.

Той каза:

— И това е грях!

И така до края все повтаряше:

— Това е грях! Това е грях!

Накрая закрещях:

— Но нищо друго нямам!

Той ме погледна благо. Произнесе:

— Бедна душа!

100. О, ИЗКУСЕН МАЙСТОРЕ!

О, изкусен майсторе!
Моля те сътвори ми сън,
сън за моята любов.
Хитро сплети в него слънчевата светлина,
нежният вятър и цветята.
Нека и се присъни платно от ливади.
И — скъпи мой майсторе —
нека да види мъж, който се разхожда по тях.

101. МИМОЛЕТНИТЕ ОТБЛЯСЪЦИ БИЛИ ГЛАСОВЕ...

[16]

Мимолетните отблясъци били гласове
— светлозарни гласове —
сливащи се в карминени, виолетови,
зелени, златни мелодии.
Хорът от цветове се леел върху водата;
не играели чудни сенки върху листата на дърветата;
не пели борове на хълмовете;
никой не нарушавал тишината на синята вечер
и хорът на цветовете леел върху водата
карминени, виолетови,
зелени, златни мелодии.

Малки блестящи камъчета
хвърлени от тъмното покривало на вечерта
пеят чаровни балади за Бога,
за вечността и духовния покой.
Малки жреци, малки свети бащи,
нямам вяра във вашите песнопения,
когато чудният хор лее върху водата
карминени, виолетови, зелени,
златни мелодии.

102. ДЪРВЕТАТА В ГРАДИНАТА С ДЪЖДОВНИ ЦВЕТОВЕ...

Дърветата в градината с дъждовни цветове.
Там весело играели деца.
Всяко от тях
събирало цветя.
Случвало се така, че някои —
— най-ловките —
използвайки случая, набрали повече,
а за слабите останали само няколко цветчета.
Тогава малкия източен наставник на децата
с важен вид отишъл при бащата, викащ:
— Моля ви, елате с мен!
Вижте, що за безобразие се върши във вашата градина!
Но когато бащата разбрал, какво се случва,
той упрекнал наставника:
— Не си прав, малък мъдрецо!
Всичко това е в реда на нещата.
Нима не виждаш:
Децата, завладели цветовете,
са силни, смели, хитри повече от тези,
които са останали с празни ръце.
Защо да не бъдат силни —
— наистина силни —
Защо са длъжни да нямат всички цветя?

Поразмисляйки, наставника навел глава.
— Господи, — казал той, —
звездите падат от небето
от такава внушителна мъдрост.

103. ТИ, МОЯ ЛЮБОВ... [17]

Ти, моя любов!
Ти си тишината при залез,
когато замират сини сенки
и тревата и листата заспиват,
приспани от песента на ручей.
Ти, моя болко!

Ти, моя любов!
Ти си буря,
пробиваща черни дупки в небето,
и невъздържано ридаеща,
мокреца и превиваща всяко дърво,
докато не се задъхаш и не млъкнеш.
А след това — ни звук,
освен меланхоличен писък на едноока сова.
Ти, моя болко!

Ти, моя любов!
Ти си блестящо нещо,
което случайно съм счупил,
играейки,
на мънички парченца.
Порасна моята дълга тъга.
Ти, моя болко!

Ти, моя любов!
Ти си уморена теменужка,
поникнала под ласките на слънцето.
Отговаряща ми лекомислено.
Ти, моя болко!

Ти, моя любов!
Ти си праха на предишните ти любовници.
И аз заравям лицето си в тази прах.
И аз обичам това.
Ти, моя болко!

Ти, моя любов!
Ти си брадата
на лицето на друг мъж.
Ти, моя болко!

Ти, моя любов!
Ти си храм.
И в храма има олтар.
И на олтара е моето сърце.
Ти, моя болко!

Ти, моя любов!
Ти си вещица!
Да е проклета свещената лъжата,
сплетена с твоята любов — да те задуши!
Аз стигнах до там, че виждам в твоите лъжи истина,
а истината за теб — като лъжи.
Ти, моя болко!

Ти, моя любов!
Ти си жрица.
И в ръцете ти е окървавен кинжал.
И съдбата ми непредотвратимо ме настига.
Ти, моя болко!

Ти, моя любов!
Ти си череп с рубинени очи.
И аз те обичам.
Ти, моя болко!

Ти, моя любов!

Аз се страхувам от теб.
И ако твоята смърт би ми донесла покой,
аз бих те убил.
Ти, моя болко!

Ти, моя любов!
Ти си смъртта!
Да, ти си смъртта!
По-черна от мрака.
Но аз те обичам,
аз те обичам!
Болко, ела болко, при мен.

104. ЛЮБИМА ПРОСТИ МИ, ЧЕ ИСКАМ...

Любима прости ми, че искам
да те вида печална —
страдаща ти
се сгушваш на моите гърди,
а за това съм готов да платя
цената на твоята печал.

Ти си окръжена от хора,
и те не избягват да общуват с теб,
и тогава аз разбирам,
че любовта ме докосва с чужди ръце,
със снизходителност.

Той закачи в стаята си твоят портрет,
портрет, станал подъл предател,
и той се смя
— то беше глупаво самодоволство
на човек привикнал да бъде
сред красиви жени —
и така аз разделих с него
частица от своята любов.

Глупак, как можех да не зная, че твоята
малка обувка
може да бъде причина за мъжки сълзи!
— Чии сълзи?
Аз плача също и скърцам със зъби.
И аз обичам тази малка обувка.
Малка, малка обувка.

Бог ме надари с медали,
Бог ме надари с гръмки почести,

и аз мога да се похваля пред теб,
възлюбена,
и да бъда достоен.
— Любовта, която ти дарих.

Позволи ми да стоваря върху теб
цялата тежест на мъчителната страст.
Аз се съмнявах в теб
— аз се съмнявах в теб —
и от това кратко съмнение
моята любов порасна, подобно на дух,
който скоро ме погуби.

Внимавай с моите приятели,
не бъди с тях прекалено общителна,
защото такава учтивост
ранява моето беззащитно сърце.
Мъглите на желанието
се надигат от твоите устните, любима.
Не бъди прекалено общителна.

Цветята, които веднъж ти подарих,
бяха познати на раждащите се чувства,
малки частици от моето преклонение.
Но погледни на тези бледи венчелистчета
и прочети запечатаната върху тях
повест за моите надежди.

105. О, ГОСПОДИ МОЙ, САМО ЕДНО...

О, Господи мой, само едно
движение на Твоят пръст,
когато вдигна ръката си,
забавлявайки се и разчеса своите коси,
с обикновен глупав, позлатен гребен.
О, Господи мой,
какво страдание донесе то на мен —
само едно движение на Твоят пръст!

106. ВЕДНЪЖ АЗ ВИДЯХ, КАК ТИ ЛЕНИВО СЕ ЛЮЛЕЕШЕ...

Веднъж аз видях, как ти лениво се люлееше
— лениво се люлееше —
и бърбореше по момински с други момичета,
звънкогласна, щастлива,
въплъщавайки безстрастието и небрежността,
не непомрачената женственост.
Животът за теб беше като нежна мелодия.
Аз мислех за преживените от мен
неистови бури на любовта,
изтерзан, нещастен, засрамен
в своята неутолима печал.
Аз мислех за гръмотевиците,
живеещи в моята глава.
И поисках да стана свиреп великан,
и да отмъкна любимата си в своя замък,
и да проявя към нея цялата жестокост,
на която съм способен,
и да я заставя да страда така,
както страдам аз.

107. КАЖИ МИ ЗАЩО, ЗАД ТВОЯТ ГРЪБ...

Каж ми защо, зад твоят гръб,
винаги виждам сянката
на предишният ти любовник?
Нима той е реалност
или това и трижди проклет спомен
за вашето минало блаженство?
Чума за него, ако той е мъртъв!
Чума за него, ако той е жив!
Този свински череп,
пъхащ нахално сянката си
между мен и моето спокойствие.

108. И ВСЕ ПАК ТИ БЕШЕ ПОНЯКОГА ЩАСТЛИВА С МЕН...

И все пак ти беше понякога щастлива с мен.
Аз не съм толкова глупав,
че да си блъскам главата в стената.
Аз чувах твоите бързи дихания.
Виждах, как ти простираше към мене търсещи ръце...
В онези времена
— Боже, спаси ни —
от мен искаха да направят знатен господин,
наперен, гледащ от високо на хората,
изискано изразяващ своите мисли.
Уви, моя изгубена любима,
аз съм неспособен да бъда знатен господин!
Аз казвах:
— Любима!
Ти ми отвърщаше:
— Любими!
И ние продължавахме прекрасната игра,
без да обръщаме внимание на капещата кръв
от моето сърце.

109. АЗ ЧУХ КАК СЕ СМЕЕШ...

Аз чух как се смееш,
и в твоето веселие
определих мярата на свойта болка.
Аз знаех, че съм останал сам,
сам със любовта,
бедна, трепереща любов
и той, малкият дух,
дойде, за да бъде с мен
в часовете на нощното бдение,
в мрака на нощта.
Ние приличахме на две сенки,
от умиращ лагерен огън.

110. ТРУДНО МИ Е ДА СИ ПРЕДСТАВЯ...

Трудно ми е да си представя, че понякога в здрача,
когато красивите огънове, позлатяващи твоите вечери,
още не са се разгорели с пълна сила.

Трудно ми е да си представя, че понякога в здрача,
ти си спомняш времето
когато ме обичаше,
и нашата любов беше всичко за теб.

Не са ли тези спомени ненужна смет сега?

Стара рокля,
отдавна излязла от мода?

Моя скръб, ох, загубена, единствена,
за мен сега тази любов е

дивна мечта,

светла, светла, светла, като множество слънца!

111. ЛЮБОВТА МЕ СРЕЩНА ПО ПЛАДНЕ...

Любовта ме срещна по пладне,
— Безразсъдно дяволче,
напускащо прикритието си в тъмна нощ
и явяващо се на ярка светлина,
И тогава ясно видях, че тя
е некадърница,
глупава, самодоволна, безока некадърница,
разбиваща сърцата на храбрите хора,
като сополив идиот клатец своята чаша.
И тогава я проклех —
от нозете до главата посипах я с проклетия,
до най-заплетената глупост в нейният мозък.
Но в отговор
тя се разсмя
и ми показа моята гръд,
където сърцето все така биеше за теб, любима.

112. АЗ ВИДЯХ КАК ПЛАМНА ЛИЦЕТО ТИ...

Аз видях как пламна лицето ти
от любов към мен.
Твоите прекрасни ръце безцелно блуждаеха,
твоите устни трепереха и мърмореха, и бълнуваха.
И това — сигурно
би трябвало напълно да задоволи човек?
Ти вече не ме обичаш,
но преди ме обичаше,
и тази единствена любов
ми дари вечна привилегия —
аз мога да мисля за теб!

[1] За първи път било отпечатано в сп. „Bookman“ през февруари 1896 год. под названието „Войната е добра“ („War is Kind“). Както и в първия сборник, първото стихотворение на новата книга на Крейн дало нейното название — „War is Kind by Stephen Crane“. New York, 1899. ↑

[2] Черновата на стихотворението е датирана 28 декември 1895 год., но според изследователите е написано по-рано. За първи път било публикувано в сп. „Philistine“ през февруари 1896 год. ↑

[3] Това е едно от ранните стихотворения на Крейн; за първи път то било публикувано в сп. „Philistine“ през април 1896 год. Без да се търсят спекулации, трябва да се каже, че сякаш тук автора е предусетил, че ще попадне в корабокрушение. ↑

[4] За първи път било публикувано в сп. „Bookman“ през октомври 1896 год. под названието „Редове“ („Lines“). Стихотворението има много общи неща с няколко реда от писмо на Крейн до Кори Етел Стюарт, която по-късно станала негова съпруга. ↑

[5] Стихотворението има необичайна съдба — за първи път то било отпечатано върху красиво... меню! То било за обед, подготвен от редакцията на сп. „Philistine“ в чест на Стивън Крейн. По-късно списанието публикувало стихотворението в броя от януари 1896 год. ↑

[6] За първи път било отпечатано в сп. „The Roycroft Quarterly“ през май 1896 год. ↑

[7] За първи път било отпечатано в сп. „Philistine“ през 1898 год. на задната страница. ↑

[8] За първи път било отпечатано в сп. „Philistine“ през 1898 год. под названието „Редове“ („Lines“). ↑

[9] В „Американска антология“ носи названието „Пътникът“ („The Wayfarer“). ↑

[10] За първи път било отпечатано в сп. „Philistine“ през декември 1895 год. ↑

[11] Стихотворението е писано не по-късно от 1897 год. Според изследователите — в град Хартфорд, щата Ню Йорк, където братът на Крейн — Уилям бил съдия. ↑

[12] За първи път било отпечатано в сп. „Chap-book“ през март 1896 год. под названието „Строфи“ („Verses“). В „Американска антология“ носи названието „Върхове“ („The Peaks“). Една от черновите на стихотворението е на пишеща машина — Стивън Крейн бил един от първите писатели възползвали се от новото изобретение. ↑

[13] За първи път било отпечатано в сп. „Philistine“ през август 1895 год. ↑

[14] За първи път било отпечатано в сп. „Philistine“ през февруари 1898 год. на задната страница под название, което условно може да се преведе като „Някои подробности“ („Some Things“). ↑

[15] В „Американска антология“ носи названието „Теменужките“ („The Violets“). ↑

[16] За първи път било отпечатано в сп. „Philistine“ през октомври 1895 год. ↑

[17] 103. Стихотворението е написано, очевидно, през 1898 год. в Куба. Крейн бил кореспондент на няколко вестници и следял за тях развитието на Испано-американската война. Това стихотворение има множество варианти преди окончателния в сборника „Войната е добра“. ↑

**СТИХОТВОРЕНИЯ, ПУБЛИКУВАНИ
ПОСМЪРТНО**

113. ЧОВЕК ПО ТЕЧЕНИЕТО НА ТЪНКИТЕ МАЧТИ^[1]

Човек по течението на тънките мачти.
Хоризонт малък като гърло на бутилка.
Надвисващи гори от вълни с черни гребени.
Близък стон на кълбяща се пяна.
 Бог е безучастен.

Непрекъснатите издигания и
клатушкания на морето.
И ръмженето, и пак ръмженето на вълните.
Потъващи, зелени, брулеци, безкрайни.
Брулещата гибел.
 Бог е безучастен.

Цялото море е шепите на Ръцете Му,
всички океани могат да се завъртят
и да паднат като дъжд от звездите —
от един само Негов жест на състрадание към детето.
Океаните могат да станат на сива прах,
да умрат с дълги стонове и вой
сред врявата на рибите
и плача на корабите
от това, че той е взел в Ръцете Си мишка.

Хоризонт, малък като ръб на чаша,
в ръцете на осъден убиец.
Тъмночерни, навъсени валове,
скърцащи, пияни вълни към небето.
Слабееща ръка, отпускаща се
върху отломъци от мачта.
 Бог е безучастен.

Последната, безценна глътка въздух:
целуни водната гибел по лицето.
Изморено, бавно люлеене на изгубени ръце
и морето, неспокойното море, морето.
Бог е безучастен.

114. ТИ ПЕЕШЕ ЗА РАЗПЛАТАТА

Ти пееше за разплатата,
за усуканите струни на човешкото сърце,
за трясъка, на светкавицата на жестокото възмездие.

Аз пея за хората с ранима душа
и за силните, могъщи богове,
които се изумяват
от могъществото на хората.
— Силните, могъщи богове —
— И хората с раними души —

115. ГОЛА ЖЕНА И МЪРТВО ДЖУДЖЕ

Гола жена и мъртво джудже;
Изобилие и безчувственост.
Бедното джудже!
Ти царува заедно с крале-глупаци,
умираше под звън на бокали и брътвежи,
завършваше живота си, отчаян клоун.
Ала преди и след теб,
във всички времена е съществувал вечния клоун —
— вечният клоун —
Голата жена.

116. МАЛКИТЕ ПТИЧЕТА В НОЩТА ^[2]

Малките птичета в нощта.

О, много могат да разкажат те,
стойки на редица на клончето,
гледайки ме със сериозните си очи.

Разказват за цветя, които са видели и обичат
по далечните ливади и дъбрави.

И бледия пясък под нозете на морето.

И ветрецът, разклащащ листата.

Тяхното познание е необятно.

На тези малки птичета в нощта.

117. РАЗГАДАЙ МОЯТА ЗАГАДКА ^[3]

Разгадай моята загадка.
Жестоки като ястреб летят часовете;
ранените рядко умират у дома;
могъща ръка управлява морските вълни;
присмехулните обиди са силни, защото са лъжи.
И всичко това е свързано с тайнствена връзка.
Разгадай моята загадка.

118. АХ, ИЗМЪЧЕНА КЕСИЬО, ЗАЩО РАЗТВОРИ ПАСТ... [4]

Ах, измъчена кесийо, защо разтвори паст
като лакомо момче?

Нямам как да те нахраня!

Твоите поражения са винаги пухтящи,

ти не познаваш чувството на гордост

Защо ме зяпаш така,

с какво те обидих?

И ми се усмихваш криво с празния си стомах!

Ти знаеш, че бих продала и своите стъпки към гроба

Ако тази сделка можеше да бъде честна.

Не назовавай имената на таящите се в теб пороци —

Нито дъха, нито живата душа няма да дадем —

ние с теб сме прекалено слаби, за да вършим зло.

Какво? Слушай, лъжецо, когато беше пълен със злато,
нима се бунтувах?

Нима не ти давах възможност да се наситиш?

Не, кафяви дяволе, сега ти си пълен с лъжа,

подобно на богатството —

те не могат да съществуват едни без друг.

119. НЯКОЙ СЕ СПУСНАЛ ОТ НЕБЕСАТА... [5]

Някой се спуснал от небесата
— разказват хората —
и вързал с лента
мъжът и жената.
Мъжът мислел,
че лентата е златна.
А друг — че е желязна.
Жената също мислела, че е желязна.
Но вторият мъж,
махнал с ръка и си замина.
И, за бога,
той не е бил доста умен.

120. БОГ СЕ ЯВИЛ НА ЧОВЕКА [6]

Бог се явил на човека
и му казал:
„— Имам ябълка,
великолепна ябълка,
кална се във предците си,
живели дълго преди нашето време!
Тази ябълка е родена
от съкровения мисли
на небесните предци.“

„Аз ще я увеса тук.
И ще посадя дървото до теб,
така че да можеш да я достигнеш.
Но ти трябва да запушиш ноздри,
и да не пускаш ръка,
и да не поглеждаш,
и да седиш тук шестдесет години,
оставяйки ябълката недокосната.“

Човекът отвърнал така:
„О, най-забавен от Боговете,
що за безумие е туй?
Съзирам, ти си измисли моите желания,
както си измислил и ябълката.“

„Какво ще се случи?
Мога ли да се разпореждам с живота си
принадлежащ на теб?
Моите желания?
Помисли, глупав бог —
ако разпиля по вятъра

шестдесет от своите години,
аз ще стана по-велик от Бог,
по-велик от теб самият.
И тогава, самодоволен властелин,
ти ще видиш златни ангели,
пеещи неземни химни,
кръжащи над трона,
оказал се под моите крака.“

121. СИВО СЪЩЕСТВО ОБИТАВАЩО ВЪРХОВЕТЕ НА ДЪРВЕТАТА

Сиво същество обитаващо върховете на дърветата.
Никой не знае, колко ужасен е неговия поглед,
освен онези, които са срещали Смъртта
 сред пустинята.

Но някой случайно видял
как се раздвижват клонките под неговите криле.
Чул риданието на бурният му смях,
и се оказал в мистични места —
места, в които само сивото същество било.

122. АКО ТЪРСИШ ПРИЯТЕЛ СРЕД ХОРАТА

Ако търсиш приятел сред хората,
помни: те крещят за своите стоки.
Ако искаш да бъдеш щастлив сред хората,
помни: те крещят за своите стоки.
Ако искаш да живееш за благо на хората,
помни: те крещят за своите стоки.
Ако искаш да изсипеш проклетия над хората,
помни: те крещят за своите стоки.
Крещят за своите стоки.
Крещят за своите стоки.
Ако искаш да привлечеш вниманието на хората,
помни: помогни или попречи
на вика им за техните стоки.

123. МОМЧЕ И ДЕВОЙКА НА ЗАВОЯ НА РЕКАТА

Момче и девойка на завоя на реката.
И сиянието на копринените води.
В лунната светлина падаща по клоните на бучиниша.
О, нощна тъма, нощно великолепие.

Момче и девойка на перилата на моста.
Две сенки носещи се над водата.
И вятъра, пеещ в тревата на брега.
О, нощна тъма, нощно великолепие.

Момче и девойка на перилата на моста,
в малка лодка.
И веслото, оставящо сребърна следа...

124. ВОЙНИК, МЛАДИ ГОДИНИ, МЛАДА ДУША^[7]

Войник, млади години, млада душа,
усещаща пълнотата на живота,
неизвестна на старците.
Пожертвал своите чувства и надежди
заради дълга.
И по собствена воля
попаднал в бурята на войната.
Там горчивите червени ветрища на битката
обрулиха завета на неговата младост,
разбиха неговите надежди.
Изсушиха чистия прохладен
източник на неговите сили.
И ето накрая настъпи времето,
когато живота в него едва трептеше,
като в белобрад старец.

И за всичко това —
Страната му подари цвете,
да, цвете, но съвсем мъничко.

Да, но това не е съвсем малко —
та цветето е раснало в самото сърце на Страната,
нежен, влажен цвят,
полят със сълзите на този, който обичаше своя син.
Дори тогава, когато черната ярост на битката
превръщаше лицето му в лик на злобен хулиган.

За това цвете тя се грижи
и в края на краищата го постави на гърдите му.
Та цветето — нима е малко?
Не, та това е цветето на войнския дълг,

вдъхващ черните облаци дим,
пуснал корени в кървавата почва,
и израстващ прекрасен.
Неговото раждане е като изгрева на слънцето
над мястото на тъмнината.

125. РЕДИЦИ ОТ МОГЪЩИ КОЛОНИ^[8]

Редици от могъщи колони
способни да издържат тежестта
на изчезналия покрив.
Бронзовата светлина прониква между тях,
и осветява пода, предназначен
за тържествени шествия.
Днес тук не се чуват звуците на пеенето.
Само огромна страшна птица в небесата
следи за избитите и изранени псета,
пълзящи сред прохладните сенки на колоните
— за да умрат.

126. О, СТАРО ПРЕВЪЗХОДНО ВИНО ПРИГОТВЕНО ЗА МЕН^[9]

О, старо превъзходно вино приготвено за мен —
в каната на отчаянието.

Много, много глътки от това вино на живота —
в каната на отчаянието.

Сън за бунт и кръв, и крясъци.

Въртящите се очи на умиращи мъже.

Ужасяващата безразсъдна смелост на децата.

127. ВЪВ ВСИЧКИ ВРЕМЕНА Е ИМАЛО КОНФЛИКТИ^[10]

Във всички времена е имало конфликти
и породеното от тях чувство на общност.
След това ние наследяваме чувството по вятъра,
ние се вкопчваме в това чувство за група,
ние ставаме патриоти.

Патриотизъм, това е свещен порок,
който ни превръща в роби.
И ние се предаваме пред тази лъжа.
Да бъдем патриоти!

Това се одобрява от практичните хора,
биещи по хиляди барабани.
Практичните хора, спаси ни, Боже!
Те крещят, призовават за война,
ах!, те,
хиляди пъти празнуват трусовете на бойните полета.
Унилия, опустошен Ню Йорк —
това е паметника на делата им.
Те подивяват при вида на Испанеца^[11], тези хора,
и, като червеи, вият за войнския дълг.
Те имат слуги
и даряват с милост тези, които са неподходящи.
Те превърнаха Свободата в играчка,
тези хора от Ню Йорк,
Прекалено добре облечени, за да протестират
против несправедливостта!

128. НИЕ ЧУВАМЕ, КАК КЪМ НАШИТЕ СЕЛА^[12]

Ние чуваме, как към нашите села,
приближават, скърцайки по пътя,
вашите каруци.
Натоварени с храна,
отрупани с храна.
Ние знаем, че ни идвате на помощ.

Но:

Защо вие, чужденци,
ни давате вашето щастие?
Ние не знаем.
(Слушайте!
Каруци, натоварени с храна!
Отрупани с храна!)
Ние плачем от радост, не разбирайки,
че вашите дарове ни превръщат в роби,
че храната ни надява хомот.
(Слушайте!
Каруци, натоварени с храна!
Отрупани с храна!)
Ние трябва да изчезнем от лицето на земята.
Благодарни, с напълнени уста.
Нас ни чака Тъмнината.
Времето обяснява всичко.
И вие, вие, нетърпеливци,
живеещи само с днешният ден,
— Чакайте —
вашият час.

129. ВСЕВИЖДАЩ БОГ, ЧУЙ В НОЩТА НА ВОЙНАТА [13]

Всевиждащ Бог, чуй в нощта на войната
търкалящите се гласове на народа;
по мрачната стръмнина на тъмата.
Виж припламването, дългият блясък
на разголени мечове,
въртящи се блещукания, подобни на малки раковини
по дъното на потоците на Вселената.

Извърни се и виж хората, о, Боже,
в хората, заклеимени, прокълнати,
от хиляди уста,
и от хилядите еднозвучни барабани
на войната.
(Песнопението на разлагането и двуглавия орел).
Извърни се и забележи нашият път, о, Боже,
забележи, забележи нашият път старателно,
Създателю на Никога-Незавършени Кръгове.
И ако пътя, новият път, води накриво,
тогава в затънтените лесове на загубената мярка
ни застави да се лутаме слепешком и скоро
да изтече кръвта ни.
Твоя е мъдростта.
Извърни се и виж хората, о, Боже,
в хората, които ръкопляскат и възхваляват
измъчения страдалец,
с изранен, окървавен торс.
(Той лежи бледен сред димящите тръстики).

И ако пътят, новият път, води направо —
тогава, о, Боже, замахни с бронзовата си ръка

и свали от небосвода огъня на съзвездията,
за да видят хората, за да видят.
(Песнопението на разлагането и двуглавия орел).

Ние вървим, вървим — дълга върволица от сини тела
и Ти даваме нашите безжизнени синове,
сгърчени и ужасяващи мъртъвци.
(Те ще лежат бледни сред димящите тръстики).
Морето няма да ни изостави;
заснежените планини няма да се отдръпнат назад;
ние ще се носим на рояци през джунгли и блата,
а след това ще заставим диваците да склонят гордата си глава,
за да видят на гърдите си блясъкът на медалите на смъртта.
Ние ще му покажем нашите дарове.
Неговата награда е смъртта, неотвратимата гибел.
(Той ще лежи бледен сред димящите тръстики).

130. СИВА И КИПЯЩА УЛИЦА ^[14]

Сива и кипяща улица,
оживяла с рахатична глъчка.
Ето катафалка,
влачена от черна карета,
върви преднамерено бавно
през тези пропасти на пазара;
и децата гледат жадно,
за да открият мъката зад сенките.
Наемникът нетърпеливо бърза
да се добере до гробището —
последното обиталище на сериозността.

Да, дайте да свършваме с това.
Карай, момъко, карай.
Подгони твоите животни с излъскана кожа.
Галоп, галоп, галоп.
Да свършваме с това по-скоро!

131. БУТИЛКИ, БУТИЛКИ, БУТИЛКИ^[15]

Бутилки, бутилки, бутилки.
В бърлогата на веселието.
И мъж се усмихва на жена.
Изобразявайки непринуденост и радост.
Безчислени лунни светлини,
преплитат се и се сливат
в отражението на огледалото.
Отново и отново
озаряват лицата на хората.

* * *

Мазе и мъртво-бледо дете.
Жена
до неговата постела —
обикновена, отчаяна,
забравила за себе си.
Шепот и мълчание
или мълчание и шепот,
А след това — вечно мълчание.
Луна, безучастно осветяваща
евтиния креват...

Един час с неговото
безчетно мигновение
на радост и болка,
колко значи в бърлогата
на веселието или в мазето
щом всички са подвластни на смъртта.

* * *

132. ...В БЕЗПОРЯДЪК

...в безпорядък.
Там дохождат в буйни потоци
зли слова, язвителни,
цветя-убийци.
Ужасът на светските заблуди.

133. МАНТИЯТА НА МАРКИЗА^[16]

Мантията на маркиза
и гривната на бандита.
Тези аргументи,
които Бог разглежда
само след като намалее
светлината на свещта.

134. НЕ ТВЪРДИ В ПОМПОЗНИ СТРОФИ^[17]

Не твърди в помпозни строфи
— Към Величието открит е пътя!
Е, добре, но всъщност
тези стихове са дилетантски.

135. МОЙ КРЪСТ!^[18]

Мой кръст!

Твой кръст?
Истинският кръст
е направен от лири,
долари или франкове.
Сега протягам длани —
приковете ги
с глупавите гвоздеи,
за да докосна мъчението
— Великото мъчение на кръста —
безплатно.

[1] Ръкописът на това и следващите две стихотворения бил открит през 1928 година в Джексънвил сред други вещи на Крейн. След смъртта му, неговата вдовица Кора Крейн, дала ръкописите на негов приятел, за да ги публикува, но, очевидно, това не е станало. Ръкописите били открити от Карл Боненбергер, библиотекар в местната библиотека. Трите стихотворения се появили за първи път в сп. „Bookman“ през април 1928 год. под общото название „Три стихотворения от Стивън Крейн“. ↑

[2] За първи път стихотворението било отпечатано през февруари 1934 год. в алманаха „The Golden Book“. Ръкописът бил сред откритите през 1931 год. от Харви Тейлор (водещ рубрика във в. „Ню Йорк Хералд Трибюн“, в който работил по-рано и самия Крейн) непубликувани ръкописи и записки на автора. ↑

[3] Стихотворението е писано в началото на 1899 год. То послужило като епиграф за разказа „Безименният род“ („The Clan of No-name“) от сб. военни разкази „Рани под дъжда“, издаден за първи път през 1900 год. от ню-йоркския издател Фредерик А. Стокс. ↑

[4] Според Коруин Кнап Линсън, приятел на автора това е едно от първите стихове, написани от Крейн. Датира се най-често — декември 1892 година. За първи път било публикувано през 1957 год. в сб. „Поезията на Стивън Крейн“ (Ню Йорк, 1957), под редакцията на Даниъл Дж. Хофман. В същият сборник за първи път се появили и стихотворенията от 119 до 135. ↑

[5] Изследователите считат, че стихотворението отразява някои от взаимоотношенията на Крейн с Кори Етел Стюарт. Преди да се оженият тя била омъжена за друг. Някой дори предполагат, че се е омъжила за Крейн още преди да оформи развода си. Както се вижда и от други стихове темата за „любовния триъгълник“ е била винаги актуална за поета. ↑

[6] Тук по много особен начин Крейн преосмисля библейския епизод с изкушението — Адам заема мястото на Ева. Според Крейн, човекът изначално бил създаден от Бога с всички негови слабости, и следователно, ако успее да ги превъзмогне той ще стане равен на своят създател. ↑

[7] Стихотворението е написано през април-май 1894 год. като епиграф към статията „Благодарност, чувство на дълг“, която Даниъл Дж. Хофман публикувал през 1957 год. в еднотомник с избрана проза на Крейн. Самата статия, според критиците е слаба. ↑

[8] Според Даниъл Дж. Хофман, Крейн е написал стихотворението през 1895 год. след пътешествие в Мексико. ↑

[9] Най-вероятно написано през март 1896 год. По странен начин настроението на стихотворението съвпада с текст от последното писмо на Крейн към Нели Круз, след като вече се е отчаял да я покори. ↑

[10] Написано в края на 1898 или началото на 1899 год., след като Крейн се връща от театъра на военните действия. Според други изследователи — написано в Англия, където Крейн отишъл през февруари 1899 год. ↑

[11] Те подивяват при вида на Испанеца — стихотворението е писано в годините на Испано-американската война, типична война за завоюване на колонии, предизвикала в официалните и делови кръгове на Америка не напълно изчезнал и до днес шовинизъм. ↑

[12] Написано, вероятно, в края на 1898 год. ↑

[13] В машинописното копие на стихотворението с ръката на Кори Крейн е написано: „Този ръкопис е открит в сумката на Стивън

Крейн по време на последната война с Испания“. Сумката открил Чарлс Майклсън от „Ню Йорк Джърнъл“ и го изпратил на Кори, пишейки, че там е намерил „ръкопис на боен химн, очевидно, написан от вашият мъж, когато е бил в Куба“. Майклсън предложил стихотворението на „Пал Мал Газет“, но те отказали да го публикуват, очевидно забелязвайки горчивата ирония и дори присмех, които присъстват в текста. Писмото на Майклсън дава възможност да се датира стихотворението — 1898 год. В книгата на Даниъл Дж. Хофман „Поезията на Стивън Крейн“ то носи названието „Бойният химн“ („The Battle Hymn“). ↑

[14] Машинописния екземпляр на стихотворението е отпечатан от Крейн в началото на 1899 год. ↑

[15] Черновата е напечатана от Крейн на машина в началото на 1899 год. ↑

[16] Крейн отпечатал стихотворението в началото на 1899 год. ↑

[17] Написано е в края на 1899 или в началото на 1900 год. Това е пародия на известно стихотворение на американския поет Хенри Уодсуорт Лонгфело (1807–1882) „Псалм на живота“, което започва така — „Не твърди в унили строфи...“. ↑

[18] Машинописните екземпляри, защото са два, са отпечатани, по всяка вероятност през 1899–1900 год. ↑

Стихотворенията са преведени между 2002 и 2006 г. Разпространяват се под лиценз „Криейтив Комънс — Некомерсиално“ версия 2.5 (CC-BY-NC version 2.5).

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.